

Asia: VN/23654/2021

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta/Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av arkivlagen och lagen om Riksarkivet

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Joensuun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä uudeksi arkistolaiksi ja lausuu seuraavaa:

§ 2a Arkistoinnin käsite lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa avaa tiedonhallintalain arkistoinnin käsitettä ja lakien sidonnaisuus toisiinsa onkin erinomainen asia. Hallituksen esitys uudeksi arkistolaiksi selkeyttää sekä tiedonhallintalakia että tietosuoja-asetusta yhdenmukaistamalla termistöä ja luokittelemalla asioita yhdenmukaisesti. Kunnallishallinnossa jatkumomalliajattelu näyttää olleen vahvempana läsnä kuin valtionhallinnossa, missä termillä arkistointi on jo kauan tarkoitettu asiakirjojen siirtoa Kansallisarkiston haltuun. Kunnallishallinnossa vastaavia siirtoja ei ole välttämättä tehty koskaan, ja asiakirjan säilytysaika alkuperäisessä tarkoituksessa on ollut häilyvämpi. Näin ollen myös arkistoinnin käsite kunnallishallinnossa on ollut moniulotteisempi. Tästä johtuen onkin tärkeää, että lain perusteluissa tuodaan selvästi esille, että arkistoinnin toimenpiteitä tehdään jo asiakirjan syntyvaiheessa eikä vasta sitten, kun sen säilytysaika on alkuperäisessä tarkoituksessa päättynyt.

Arkistometatietojen käsitteen määrittelyn tarkoitus jää hieman epäselväksi.

§ 2a arkistometatiedoilla määritellään tarkoitettavan asiakirjan kontekstia, sisältöä ja rakennetta koko asiakirjan elinkaaren ajan kuvailevaa tietoa, joka osaltaan mahdollistaa asiakirjan säilymisen eheänä, luottamuksellisena ja todistusvoimaisena sekä siirron, hallinnan ja käytettävyyden arkistossa. Arkistometatietojen lisäksi asiakirjan arkistoitavuuteen liittyvät asiakirjan sisältömetatiedot, joita ilman asiakirja ei löydy arkistosta. Tässä yhteydessä olisikin hyvä puhua yksinkertaisesti metatiedoista. Mikäli arkistometatiedon käsitteen on tarkoitus erota asianhallinnan metatiedon käsitteestä, olisi kuitenkin hyvä huomata (kuten perustelutekstissäkin mainitaan), että asiakirjojen metatietojen lisäksi asianhallintaan rekisteröidään asiaa koskevia metatietoja. Asialle

kirjattavat metatiedot luovat asiakirjalle kontekstin, missä yhteydessä ja miten asiakirja on muodostunut viranomaisen toiminnassa. Nämä tiedot muodostavat ns. diaarin, jotka on ainakin toistaiseksi määrätty arkistoitavaksi.

Lain 8 § 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten että lisätään nimenomainen virke siitä, että arkistotoimijat hakisivat asiakirjoilleen Kansallisarkiston päätöksen arkistoitavista asiakirjoista. Olisi hyvä, jos tätä menettelyä avattaisiin enemmän jo lain perusteluissa, mikäli on tarkoitus, että nyt voimassaolevat seulontapäätökset ja muut Kansallisarkiston aiemmin antamat määräykset pysyvät edelleen voimassa ja toisaalta sitä, voiko jokin taho hakea näitä päätöksiä arkistotoimijoiden puolesta keskitetysti.

§ 14:ssä käsitellään Kansallisarkiston SAPA-palveluun tehtäviä arkistosiirtoja. Palvelun laajentaminen myös muiden kuin valtion viranomaisten käyttöön on kannatettavaa. Kunnilla kuitenkin on myös sellaisia pitkäaikaisessa säilytyksessä olevia asiakirjoja, jotka eivät kuulu arkistoitaviksi. Tästä johtuen kuntien on joka tapauksessa huolehdittava pitkään säilytettävien asiakirjojen eheydestä, luotettavuudesta sekä käytettävyydestä.

Lisäksi mainittakoon vielä, että yleisesti ottaen on erinomaista, että hallituksen esityksessä uudeksi arkistolaiksi huomioidaan yhteiset tietovarannot ja edistetään niiden siirtomahdollisuuksia Kansallisarkiston arkistoitavaksi. Tämä keventäisi osaltaan myös kuntien arkistointitaakkaa.

Lipponen Anne
Joensuun kaupunki